

KONINKLIJKE NEDERLANDSE SCHIETSPOORT ASSOCIATIE

Aan de leden van de KNSA

Leusden, 18 oktober 2013

Referte : A 12.11/A 01.54 SD/ms
Betreft : Wet bescherming persoonsgegevens

Geacht bestuur,

Uw vereniging verkrijgt en verwerkt persoonsgegevens van introducés, aspiranten en nieuwe leden van de vereniging. Onder persoonsgegeven wordt verstaan: elk gegeven dat betrekking heeft op een identificeerbaar natuurlijk persoon. Dit begrip wordt zeer ruim uitgelegd.

De soort en de aard van deze persoonsgegevens variëren sterk. Zo verkrijgt u niet alleen algemene persoonsgegevens, zoals naam, adres en dergelijke, maar ook bijzondere persoonsgegevens, zoals gegevens over (geestelijke) gezondheid en strafrechtelijk verleden van uw (nieuwe) leden/aspiranten. Dit als gevolg van de vragen op het aanmeldingsformulier/eigen verklaring.

De verkrijging en de verwerking van persoonsgegevens en met name van de bijzondere persoonsgegevens, zijn verbonden aan steeds strenger wordende wet- en regelgeving. Bovendien is, in verband met de maatregelen van het Ministerie van Veiligheid & Justitie en de daaruit voortvloeiende basiscertificering, het aantal (bijzondere) persoonsgegevens dat u verkrijgt in de meeste gevallen toegenomen.

Wij hebben u toegezegd u over dit onderwerp nader te informeren. In verband daarmee treft u als bijlage aan een memo van het Algemeen Bestuur, gericht aan alle KNSA-leden, omtrent de verwerking van persoonsgegevens en de stand van zaken ten aanzien van de acties die de KNSA in verband daarmee verricht. Het KNSA-bestuur heeft zich hierin laten bijstaan door Holland Van Gijzen Advocaten en Notarissen LLP. Wij adviseren u deze memo goed door te lezen en te verspreiden onder de leden van uw bestuur.

Het Algemeen Bestuur verricht op dit moment de volgende acties:

1. De KNSA zal in gesprek gaan met het College bescherming persoonsgegevens (CBP) in verband met de gegevensverwerkingen door de KNSA en de bij de KNSA aangesloten verenigingen, alsmede de meldingen die in dat verband dienen te worden gedaan.
2. De KNSA zal in gesprek gaan met het CBP in verband met de aanvraag van een ontheffing voor de verwerking van bepaalde medische en strafrechtelijke persoonsgegevens.
3. De KNSA zal in vervolg op bovengenoemde acties 1 en 2, een brochure ontwikkelen die verenigingen kunnen verstrekken aan potentiële leden/aspiranten in verband met de verkrijging en verwerking van persoonsgegevens.

KONINKLIJKE NEDERLANDSE SCHIETSPOORT ASSOCIATIE

- 2 -

4. De KNSA zal in vervolg op bovengenoemde acties 1 en 2, een tekst ontwikkelen die verenigingen aan potentiële leden zullen (moeten) voorleggen. Deze zal onderdeel van het aanmeldingsformulier en de eigen verklaring worden. Hiermee komt een overeenkomst tussen uw vereniging, KNSA en het lid c.q. de aspirant tot stand, waarmee de (noodzakelijke) rechtsgrond voor de verkrijging en verwerking van de gevraagde persoonsgegevens zal worden verkregen.

Het is op dit moment niet mogelijk om een inschatting te maken binnen welke termijn de noodzakelijke acties zijn gepleegd die een voldoende rechtsgrond bieden voor de verkrijging en verwerking van de persoonsgegevens. Uiteraard stellen wij alles in het werk om hierover zo spoedig mogelijk duidelijkheid te kunnen geven. Wij vragen u tot die tijd geduld te betrachten en wanneer er zich problemen voordoen bij de verkrijging en verwerking van persoonsgegevens dan wel wanneer u wordt benaderd door het CBP in verband met een ingediende klacht, ons hierover per omgaande te informeren en/of naar ons door te verwijzen.

U verneemt spoedig nader van ons.

Met vriendelijke groeten.

hoogachtend,
Koninklijke Nederlandse
Schietsport Associatie.

S. Duisterhof,
Directeur

Bijlage: memo

MEMO

Aan : de leden van de KNSA (schietsportverenigingen)
Van : Algemeen Bestuur KNSA
Datum : 18 oktober 2013

Kennisgeving over de vereisten die worden gesteld aan de verwerking van persoonsgegevens

1. Inleiding

De Wet bescherming persoonsgegevens ("Wbp") bevat regels voor het verwerken van persoonsgegevens.

De Wbp is een uitwerking van de Europese Privacy Richtlijn. Deze richtlijn heeft als oogmerk om binnen de kaders van artikel 8 Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens - dat toeziet op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer - omgang met en uitwisseling van persoonsgegevens op een veilige en gestructureerde manier mogelijk te maken.

Het tweede uitgangspunt is artikel 10 Grondwet, dat bepaalt dat een ieder het recht heeft om zelf te bepalen wie en voor welke doelen persoonlijke informatie over hem/haar verwerkt, daarvan uitgezonderd de persoonsgegevens die bij (formele) wet verplicht door organisaties (overheid en niet overheid) verwerkt moeten worden.

De Wbp verbiedt in beginsel de verwerking van bijzondere (gevoelige) persoonsgegevens en eist dat bedrijven, organisaties en overheden die persoonsgegevens verwerken 'passende technische en organisatorische maatregelen' treffen om persoonsgegevens te beveiligen.

Het College bescherming persoonsgegevens ("CBP") houdt toezicht op naleving van de eisen uit de Wbp en is in voorkomende gevallen bevoegd handhavende maatregelen toe te passen.

Het is gebleken dat in de praktijk nogal wat onduidelijkheid bestaat over het onderwerp privacy en wat wel en niet mag met persoonsgegevens. Daar komt bij dat binnen onze sport in het belang van de veiligheid bijzondere persoonsgegevens worden verwerkt, waarvoor aanvullende maatregelen getroffen dienen te worden.

De Koninklijke Nederlandse Schietsport Associatie ("KNSA") heeft om die reden in kaart gebracht:

- welke categorieën van persoonsgegevens zij en haar leden verwerken,
- wie daarvoor verantwoordelijk is, voor welke doeleinden die persoonsgegevens worden verwerkt,
- op basis van welke wettelijke grondslag die verwerking geschiedt/zou moeten geschieden en
- hoe de betrokkenen hieromtrent op juiste wijze kunnen worden geïnformeerd.

Nu de KNSA en de leden van de KNSA, de individuele schietsportverenigingen ("Vereniging(en)"), persoonsgegevens verwerken zijn beiden 'verantwoordelijke' in de zin van de Wbp.

Aangezien de eisen die voortvloeien uit de Wbp zijn opgelegd aan de verantwoordelijke, is het van belang dat de Verenigingen bewust zijn van het feit dat zij de Wbp in acht dienen te nemen en wanneer dit aan de orde is. Door middel van dit memo tracht de KNSA de Verenigingen op de hoogte te brengen van de vereisten uit de Wbp en hen te informeren over waar de Verenigingen en de KNSA aan dienen te voldoen, alsmede de Verenigingen te informeren over de maatregelen die de KNSA treft in dit kader, welke tevens haar uitwerking zal hebben op de Verenigingen.

Hieronder wordt allereerst ingegaan op de belangrijkste begrippen uit de Wbp, waarna de verplichtingen van de Verenigingen, de rechten van de leden van de Verenigingen en de gevolgen voor niet naleving van de Wbp zullen worden besproken. Tot slot zal worden ingegaan op het verbod op de verwerking van bijzondere persoonsgegevens en de bestaande uitzonderingen op dat verbod.

2. Begrippen uit de Wet bescherming persoonsgegevens

De Wbp geeft regels over de omgang met en bescherming van persoonsgegevens. In de Wbp zijn begrippen gedefinieerd. De belangrijkste begrippen zijn de volgende:

Het persoonsgegeven

"elk gegeven betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijk persoon"

Het begrip 'persoonsgegeven' dient volgens Europese en Nederlandse wet- en regelgeving bijzonder ruim te worden uitgelegd. Naast persoonsgegevens als een naam, een adres, een woonplaats, een geboortedatum of het geslacht (directe persoonsgegevens), kunnen ook gegevens van objecten of geografische gegevens onder omstandigheden als persoonsgegevens worden gekwalificeerd (indirecte persoonsgegevens). Dit is het geval wanneer het gegeven in een bepaalde context wordt geplaatst en als zodanig een natuurlijk persoon kan identificeren. Denk hierbij aan een notities over vrouwelijke werknemers in een bedrijf waar slechts één vrouwelijke werknemer werkzaam is. De feitelijke situatie is daarbij steeds bepalend. Andere voorbeelden van indirect identificeerbare gegevens zijn een BSN-nummer of een IP-adres.

In de Wbp wordt ook het begrip 'bijzonder persoonsgegeven' gehanteerd. Bijzondere persoonsgegevens zijn gegevens omtrent iemands godsdienst, levensovertuiging, ras, politieke gezindheid, gezondheid, seksuele leven, gegevens betreffende het lidmaatschap van een vakvereniging, strafrechtelijke persoonsgegevens en gegevens over onrechtmatig en/of hinderlijk gedrag in verband met een opgelegd verbod naar aanleiding van dat gedrag. Het verwerken van bijzondere persoonsgegevens is verboden, tenzij de verwerking wordt gebaseerd op de uitzonderingen die in de Wbp of in een andere formele wet zijn opgenomen.

De verwerking

"elke handeling of elk geheel van handelingen met betrekking tot persoonsgegevens"

De Wbp noemt een aantal - niet limitatieve - handelingen die als 'verwerking' worden beschouwd:

- o verzamelen, vastleggen, ordenen,
- o bewaren, bijwerken, wijzigen,
- o opvragen, raadplegen, gebruiken,
- o verstrekken door middel van doorzending,
- o verspreiding of enige andere vorm van terbeschikkingstelling;
- o samenbrengen, met elkaar in verband brengen; en
- o afschermen, uitwissen of vernietigen van gegevens.

De verwerking beslaat het gehele proces dat persoonsgegevens doormaken: van verzameling tot vernietiging.

De Wbp is niet van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens uitsluitend voor persoonlijk of huishoudelijk gebruik.

De betrokkene

"degene waarvan de persoonsgegevens worden verwerkt"

De verantwoordelijke

"de natuurlijke persoon, rechtspersoon of ieder ander die of het bestuursorgaan dan, alleen en tezamen, het doel van en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt".

De verantwoordelijke heeft bepaalde plichten en aan de verwerking van persoonsgegevens binnen een organisatie worden eisen gesteld waarvoor de hij/zij verantwoordelijk en aansprakelijk is.

Voor de vraag of een Vereniging als verantwoordelijke - aan wie dus de verplichtingen van de Wbp zijn opgelegd - moet worden aangemerkt, is van belang dat wordt vastgesteld of de Vereniging degene is die formeel/juridisch de bevoegdheid heeft om doel en middelen van de gegevensverwerking te bepalen. Het gaat in dat geval niet om degene (bijvoorbeeld een manager) die feitelijke beslissingen neemt, maar om de natuurlijke of rechtspersoon die bevoegd is dergelijke beslissingen te nemen. Het bepalen van de middelen impliceert onder andere het bepalen van het 'hoe' van de verwerking, waarbij gedacht kan worden aan vragen als 'welke gegevens worden verwerkt?', 'wie heeft toegang tot de gegevens?' en 'wanneer worden de gegevens verwijderd?' enzovoorts. Degene die deze vragen, die de kern van de rechtmatigheid van de verwerking raken, beantwoordt, dient aangemerkt te worden als 'verantwoordelijke'.

De KNSA heeft op basis van een onderzoek naar de verschillende verwerkingen van persoonsgegevens het volgende vastgesteld c.q. geconstateerd:

- de gegevens die via het model-aanmeldingsformulier ("**Aanmeldingsformulier**") en de eigen verklaring ("**EV**") verkregen worden door de Verenigingen zijn *persoonsgegevens* in de zin van de Wbp. In het door de Verenigingen gehanteerde Aanmeldingsformulier en de EV wordt de aspirant immers verzocht informatie over zijn/haar persoon en achtergrond te vermelden¹;
- binnen de Verenigingen is sprake van het *verwerken* van persoonsgegevens nu de Verenigingen *persoonsgegevens verzamelen om deze vervolgens te gebruiken, bewaren, enzovoorts*. Omdat sprake is van verwerking van persoonsgegevens door de Verenigingen in de zin van de Wbp, is op die verwerking van persoonsgegevens door de Verenigingen de Wbp dus van toepassing;
- de *betrokkenen* bij de gegevensverwerking door de KNSA en de Verenigingen zijn de individuele leden van de Verenigingen en/of de aspiranten;
- de Verenigingen en in voorkomende gevallen ook de KNSA moeten als verantwoordelijke(n) voor de gegevensverwerkingen worden aangemerkt. Dit betekent dat zowel de KNSA als de Verenigingen de Wbp in acht moeten nemen.

3. **Verplichtingen voor de Verantwoordelijke en rechten voor de Betrokkene die voortvloeien uit de Wet bescherming persoonsgegevens**

3.1 **Verplichtingen van de Vereniging**

De verwerking van persoonsgegevens dient in overeenstemming met de Wbp te zijn en dient op "*behoorlijke*" en "*zorgvuldige*" wijze te geschieden (artikel 6 Wbp). Verenigingen handelen onrechtmatig indien de verwerking van persoonsgegevens in strijd met vorenstaande plaatsvindt.

De Wbp dient op haar beurt in overeenstemming met het EVRM te worden uitgelegd. Bij elke verwerking van persoonsgegevens dient te zijn voldaan aan de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit. Dit brengt mee dat een inbreuk op de belangen van de betrokkene ((aspirant) lid) niet onevenredig mag zijn in verhouding tot het met de verwerking te dienen doel. Dit doel dient in redelijkheid niet op een andere, voor de betrokkene ((aspirant) lid) minder nadelige wijze te kunnen worden verwezenlijkt. Bij de belangenafweging dienen de omstandigheden van het geval in aanmerking te worden genomen. Van Verenigingen mag slechts een belangenafweging aan de hand van beschikbare gegevens worden verlangd. Dit brengt mee dat indien verenigingsleden nieuwe gegevens verstrekken, dit kan leiden tot een nieuwe belangenafweging.

De verplichtingen van de Verenigingen komen hieronder achtereenvolgens aan bod.

¹ De Verenigingen zijn in het kader van de certificering verplicht aspiranten te toetsen op de door het Ministerie van V&J en het Ministerie van VWS opgestelde risicofactoren, zoals stressvolle omstandigheden, klinische factoren en persoonlijke kenmerken.

3.1.1 Welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden

De verwerking van persoonsgegevens dient uitsluitend voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden te geschieden (artikel 7 Wbp). Verder mogen eenmaal verzamelde gegevens niet verder worden verwerkt op een wijze die onverenigbaar is met het doel waarvoor de gegevens zijn verkregen (artikel 9 Wbp).

De KNSA heeft de doeleinden voor de verwerking van persoonsgegevens door de KNSA en de Verenigingen reeds nauwkeurig bepaald en omschreven. De KNSA alsook de Verenigingen mogen de persoonsgegevens van (aspirant) leden dus uitsluitend voor deze omschreven doeleinden verzamelen en vervolgens verwerken. Hieronder volgt een overzicht van de verschillende doeleinden.

I Doeleinden ten aanzien van het aanmeldingsformulier:

1. Het voeren van de ledenadministratie van de KNSA en de Verenigingen in verband met het aanmelden van de betrokkene als lid, de verzending van post, de opgave bij de verzekering en het innen en berekenen van gedifferentieerde contributie (vraag 1, 2, 4, 5-9, 16, 17)²;
2. Het al naar gelang van het beroep van de betrokkene, een beroep kunnen doen op diens medewerking vanwege de vele werkzaamheden die door vrijwilligers voor de Verenigingen moeten worden verricht (vraag 10);
3. Deelname aan wedstrijden en competities, landenwedstrijden (tevens internationaal), alsmede beheersing van de Nederlandse taal (vraag 11, 12, 13);
4. Het waarborgen van de maatschappelijke veiligheid (beveiliging maatschappij) en het ernaar streven de kans op misbruik zo veel mogelijk te beperken (vraag 14, 15 en 19);
5. Marketingdoeleinden (vraag 18);
6. De screening van aspiranten:
  - a. om te voorkomen dat ongewenste personen lid kunnen worden van een Vereniging en daarmee de beschikking kunnen krijgen over vuurwapens (vraag 20 t/m 25);
  - b. om te kunnen beoordelen (verenigingsbestuur) of de betrokkene geschikt is voor het lidmaatschap van een Vereniging en de beschikking die hij/zij krijgt over vuurwapens (vraag 20 t/m 25);
  - c. op andere overtredingen en/of misdrijven dan waar de VOG op screent, zoals overtredingen en misdrijven waarvoor nog geen veroordeling heeft plaatsgevonden of waarvan de terugkijktermijn van 8 jaar (VOG) inmiddels is verstreken (vraag 26 en 27)³;

II Doeleinden ten aanzien van de eigen verklaring⁴:

1. Het waarborgen van de veiligheid van de betrokkene zelf, anderen en/of de openbare orde;
2. Het kunnen achterhalen van bepaalde klinische factoren en/of stressvolle omstandigheden en/of eventuele andere specifieke kenmerken van de betrokkene, die een veilige beoefening van de schietsport en de beschikking over vuurwapens kunnen belemmeren.

3.1.2 Rechtvaardigingsgrond

Persoonsgegevens mogen slechts worden verwerkt, indien sprake is van een rechtvaardigingsgrond (artikel 8 Wbp). Dit geldt ook indien geen melding van de verwerking hoeft te worden gedaan op basis van het Vrijstellingsbesluit.

² Vraag 3 zal van het aanmeldingsformulier worden geschrapt omdat de verwerking van persoonsgegevens betreffende iemands ras slechts in zeer uitzonderlijke gevallen is toegestaan het antwoord op deze vraag ook met vraag 11, 12 en 13 is gegeven.

³ In principe is het verzamelen en verwerken van dergelijke persoonsgegeven verboden, zie hierover meer in hoofdstuk 2.2.2

⁴ Zie noot 5

De Wbp noemt zes - limitatief opgesomde - rechtvaardigingsgronden:

- a. ondubbelzinnige toestemming van de betrokkene;
- b. de verwerking is noodzakelijk voor de uitvoering of het sluiten van een overeenkomst;
- c. wettelijke verplichting van de Vereniging om gegevens te verwerken;
- d. de verwerking is noodzakelijk ter vrijwaring van een vitaal belang van de Vereniging;
- e. de verwerking is noodzakelijk voor de uitvoering van een publiekrechtelijke taak van het bestuursorgaan aan wie de gegevens worden verstrekt;
- f. de verwerking is noodzakelijk voor een gerechtvaardigd belang van de Vereniging of een derde aan wie de gegevens worden verstrekt, zulks met inachtneming van het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene.

Iedere verwerking van persoonsgegevens dient te vallen onder een van de rechtvaardigingsgronden. De aanwezigheid van een rechtvaardigingsgrond neemt echter niet weg dat een belangenafweging op basis van de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit dient plaats te vinden. De eis, dat de verwerking in het concrete geval noodzakelijk moet zijn met het oog op het omschreven doel van de verwerking, blijft dus gelden.

Voor de KNSA en de Verenigingen lijken rechtvaardigingsgronden a, b en f van belang.

(a) Ondubbelzinnige toestemming

De eerste rechtvaardigingsgrond spreekt voor zich. Er mag echter geen twijfel bestaan over de toestemming van de betrokkene. De toestemming dient voorts te worden gebaseerd op volledige en juiste informatie aan de betrokkene over het doel en middelen van de verwerking.

De toestemming door de betrokkene moet uit vrije wil en ook daadwerkelijk zijn geuit. Van een rechtsgeldige toestemming kan bijvoorbeeld niet worden gesproken indien de betrokkene onder de druk van omstandigheden waarin hij verkeert of de relatie waarin hij staat tot de verantwoordelijke, tot toestemming is overgegaan. Verder geldt de toestemming alleen voor de verwerking ten aanzien waarvan de toestemming is gegeven en dient de betrokkene geïnformeerd te worden over de gang van zaken rondom de gegevensverwerking.

Er kan worden gesteld dat de toestemming van een (aspirant) lid niet voldoet of kan voldoen aan de eis van 'een in vrijheid gegeven' toestemming, gelet op de verhouding tussen de Vereniging en de KNSA enerzijds en het (aspirant) lid anderzijds. De KNSA heeft daarom onderzocht of de verwerking kan vallen onder een van de andere verwerkingsgronden.

(b) Uitvoering van een overeenkomst

De tweede rechtvaardigingsgrond ziet toe op verwerkingen die noodzakelijk zijn voor het sluiten van of van de uitvoering van een overeenkomst. Op basis van deze grondslag kan de verantwoordelijke die met iemand een overeenkomst heeft gesloten, de persoonsgegevens van diegene verwerken voor zo ver dat noodzakelijk is om de overeenkomst uit te kunnen voeren. Hoewel er thans enkel sprake is van een lidmaatschapsverhouding tussen de leden enerzijds en de Verenigingen anderzijds en er dus geen sprake is van een overeenkomst waarbij de leden van de Verenigingen contractspartij zijn, acht de KNSA het opportuun – door het uitbreiden van het huidige aanmeldingsformulier – de aspiranten een overeenkomst te laten sluiten met zowel de Verenigingen als de KNSA. Daarmee zal de door de aspirant ondertekende overeenkomst de wettelijk grondslag kunnen zijn voor rechtmatige verwerking van persoonsgegevens door de KNSA en de Verenigingen. De KNSA is momenteel bezig het Aanmeldingsformulier en de Eigen Verklaring zodanig aan te passen dat deze, na ondertekening door de KNSA, de betreffende Vereniging en de aspirant, kan fungeren als overeenkomst op basis waarvan de verwerking van persoonsgegevens op een rechtmatige wijze kan plaatsvinden en er minder administratieve last is om "toestemmingen" bij te houden. Dit is nog in ontwikkeling en om die reden op dit moment (nog) geen geldige grondslag.

(f) Gerechtvaardigd belang

Bij een beroep op de rechtvaardigingsgrond onder f dient er sprake te zijn van een zorgvuldige belangenafweging.

Een gerechtvaardigd belang wordt aanwezig geacht in het geval dat de betreffende verwerking van persoonsgegevens noodzakelijk is om de reguliere activiteiten te kunnen verrichten, in die zin dat zonder een dergelijke verwerking een goede bedrijfsvoering niet mogelijk zou zijn. De gegevensverwerking moet tevens noodzakelijk zijn voor het gerechtvaardigd belang. De verantwoordelijke moet zich steeds de vraag stellen of met minder gegevens of via een minder ingrijpende weg hetzelfde resultaat kan worden bereikt. Verder mogen de belangen of de fundamentele rechten van de verantwoordelijke in het concrete geval niet prevaleren.

Omdat deze grondslag veel algemener van aard is dan de andere vijf grondslagen, heeft de KNSA geconcludeerd dat de diverse gegevensverwerkingen van de KNSA en de Verenigingen niet vallen onder deze allesomvattende wettelijke grondslag.

3.1.3 Bewaartermijn

Verenigingen mogen persoonsgegevens niet langer bewaren dan noodzakelijk is voor de realisatie van de doeleinden waarvoor de persoonsgegevens worden verzameld en verwerkt (artikel 10 Wbp). Dit betekent dat er geen vaste bewaartermijn geldt. Een Vereniging moet zich dus steeds afvragen of het voor het doel nog noodzakelijk is de gegevens te bewaren, tenzij een wet de Vereniging verplicht de gegevens gedurende een bepaalde periode te bewaren.

Indien er voldoende redenen zijn, kan een Vereniging zelf bepalen welke termijnen gelden om gegevens te bewaren. Op het moment dat die termijnen verlopen, zal de Vereniging de gegevens niet meer mogen verwerken, tenzij daarvoor een ander verenigbaar doel bestaat. In het Vrijstellingsbesluit Wbp kunnen ook criteria of termijnen worden geformuleerd. Zo volgt uit onder andere uit het Vrijstellingsbesluit Wbp dat persoonsgegevens in het kader van een lidmaatschap van een vereniging worden verwijderd uiterlijk twee jaren nadat het lidmaatschap is beëindigd, tenzij de persoonsgegevens noodzakelijk zijn ter voldoening aan een wettelijke bewaarplicht.

De bewaartermijn is voor de verenigingen om drie redenen relevant:

1. Als de papieren formulieren (zowel aanmeldingsformulier als eigen verklaring) na invoering in een geautomatiseerd systeem niet meer nodig zijn, dienen deze direct te worden vernietigd;
2. In verband met de transparantieplichting (zie 0) die op de Verenigingen rust, dienen de betrokkenen over de bewaartermijn(en) te worden geïnformeerd.
3. De Verenigingen moeten een systeem hebben dat de gegevens, na het bereiken van het doel, vernietigt.

3.1.4 Omvang en reikwijdte

Verenigingen dienen persoonsgegevens enkel te verwerken indien dit gelet op het doel waarvoor het wordt verzameld toereikend, ter zake dienend en niet bovenmatig is (artikel 11 Wbp).

Toereikend betekent dat alle gegevens moeten worden verwerkt die voor het doel noodzakelijk zijn. Door het verzamelen van te weinig gegevens kan namelijk ten onrechte een volledig beeld van de betrokkene ontstaan. *Ter zake dienend* wil zeggen dat alleen gegevens mogen worden verwerkt die noodzakelijk zijn voor het doel, in die zin dat geen overbodige gegevens mogen worden verwerkt. *Niet bovenmatig* houdt ten slotte in dat de verantwoordelijke er zorg voor dient te dragen dat in het licht van het doel voldoende en adequate gegevens worden verwerkt. Te gedetailleerde gegevens mogen bijvoorbeeld niet worden verwerkt indien dat voor het doel niet noodzakelijk is.

3.1.5 Beveiliging

Verenigingen dienen 'technische, organisatorische en juridische' maatregelen te nemen om de persoonsgegevens te beveiligen tegen verlies of enige vorm van onrechtmatige verwerking (artikel 13 Wbp).

In de Wbp en de rechtspraak is niet vastgelegd of uitgekristalliseerd wat deze maatregelen (moeten) inhouden. Dit dienen Verenigingen in beginsel zelf te bepalen in bijvoorbeeld protocollen en technische voorzieningen in ICT-systemen. Het opstellen van maatregelen vereist een goede risicoanalyse of privacy audit, op grond waarvan situaties kunnen worden beoordeeld en het juiste beveiligingsniveau kan worden vastgesteld. De wet- en regelgever geeft niet of nauwelijks handvatten bij het invullen van deze open beveiligingsnorm. Reden waarom organisaties voor de invulling hiervan aansluiting zoeken bij (internationale) informatiebeveiligingsnormen, zoals ISO 27001 en NEN7510.

Ook bestaan voor bepaalde branches door het CBP goedgekeurde richtlijnen voor omgang met persoonsgegevens, zoals voor financiële instellingen en de farmaceutische industrie.

3.1.6 Melding

Verenigingen dienen verwerkingen van persoonsgegevens te melden bij het CBP of bij een formele Functionaris voor de Gegevensbescherming (artikel 27 Wbp). Een melding van een gegevensverwerking aan het CBP stelt de betrokkene in staat om te zien wat een verantwoordelijke met zijn gegevens doet en of hij zijn uit de Wbp voortvloeiende rechten op inzage, aanvulling en correctie moet uitoefenen. Verenigingen dienen in de melding aan te geven op welke wijze invulling wordt gegeven aan eisen en plichten die voor hen uit de Wbp voortvloeien.

In het zogenaamde Vrijstellingsbesluit is bepaald dat de verwerking van bepaalde categorieën persoonsgegevens niet bij het CBP of bij een Functionaris voor de Gegevensbescherming hoeft te worden gemeld. Vrijstelling van de meldplicht is mogelijk indien een inbreuk op de fundamentele rechten en vrijheden van de betrokkenen als bedoeld in artikel 29, eerste lid, van de Wbp onwaarschijnlijk te achten is. Het gaat dan onder andere om verwerkingen waarvan zowel het bestaan als de aard van de verwerkingen voor verenigingsleden kenbaar en vanzelfsprekend is, zoals bijvoorbeeld de ledenadministratie.

Indien er echter sprake is van meer dan één verantwoordelijke is de verwerking op grond van artikel 2 van het Vrijstellingsbesluit niet vrijgesteld van de meldingsplicht.

De KNSA heeft zich op het standpunt gesteld dat de gegevensverwerkingen van de KNSA en de Verenigingen moeten worden aangemeld bij het CBP nu geen sprake is van een standaard ledenadministratie, maar van verwerking van met name bijzondere persoonsgegevens (medische en strafrechtelijke). De KNSA onderzoekt momenteel de mogelijkheden om de melding namens de Verenigingen te doen en zal de Verenigingen hierover derhalve nader informeren.

3.1.7 Informatie aan de betrokkene

Transparantie is één van de belangrijkste pijlers van de Wbp. Verenigingen dienen hun leden te informeren over het feit dat en de wijze waarop hun persoonsgegevens worden verwerkt. Dit geldt ook indien een melding daarvan ingevolge het Vrijstellingsbesluit niet verplicht is (artikel 33 en 34 Wbp).

Verenigingen dienen hun identiteit en de doeleinden voor verwerking in elk geval aan de leden te communiceren. Eventueel dient aanvullende informatie te worden verstrekt, indien dit noodzakelijk is voor het waarborgen van een behoorlijke en zorgvuldige verwerking. Denk hierbij aan de situatie dat bijzondere persoonsgegevens worden verwerkt.

De informatieplicht geldt niet, indien de leden reeds op de hoogte waren van het feit dat er persoonsgegevens die betrekking op hen hebben, worden verwerkt. De Wbp maakt hierbij een onderscheid tussen (i) de situatie waarin persoonsgegevens rechtstreeks van de verenigingsleden worden verkregen en (ii) de situatie waarin dit niet het geval is en persoonsgegevens van een derde worden verkregen. In de eerste situatie hoeven Verenigingen niet aan de informatieplicht te voldoen. In de tweede situatie hebben de Verenigingen een informatieverplichting.

Het verdient opmerking dat, indien persoonsgegevens worden verkregen van de betrokkene zelf, de verantwoordelijke vóór het moment van de verkrijging de betrokkene moet informeren over de identiteit van de verantwoordelijke en de doeleinden van de verwerking waarvoor de gegevens zijn bestemd.

Het lijkt vooralsnog (voldoende) duidelijk voor de betrokkene dat hij zijn/haar gegevens aan de Vereniging verstrekt en de Vereniging in ieder geval verantwoordelijke is. De Vereniging zal derhalve in ieder geval aan de aspirant moeten aangeven dat zij verantwoordelijke in de zin van de Wbp is en waarvoor de gegevens worden gebruikt. Nu de KNSA bepaalde gegevens ook verkrijgt dient de KNSA ook expliciet als (mede) verantwoordelijke te worden genoemd. Daarbij dient ook aangegeven te worden voor welke doelen de KNSA en de Verenigingen gegevens verwerken. De KNSA is, om een en ander te realiseren, voornemens de aspiranten bij het Aanmeldingsformulier en de Eigen Verklaring een brochure te overhandigen met de noodzakelijke (achtergrond) informatie. Uit deze brochure zal duidelijk moeten blijken welke verwerking, van welke gegevens, door wie, voor welk doel zal plaatsvinden, hoe lang de gegevens worden bewaard en als het daarbij gaat om een eventuele verstrekking aan derden, ook aan welke derden. Uit de brochure moet de betrokkene dus duidelijke kunnen opmaken om welke gegevensverwerking het gaat. Door het ondertekenen van het aangepaste aanmeldingsformulier en de aangepaste eigen verklaring in de vorm van een 'lidmaatschaps-overeenkomst' geeft de aspirant voorts toestemming voor het verwerken van de

desbetreffende persoonsgegevens.

3.2 Rechten van de (aspirant)leden van de Verenigingen

Leden en aspiranten van de Verenigingen kunnen zich tegenover de Verenigingen op de volgende rechten beroepen:

- het recht op inzage (artikel 35 Wbp);
- het recht op correctie (artikel 36 Wbp); en
- het recht op verzet (artikel 40 Wbp).

3.2.1 Recht op inzage

Een (aspirant) lid mag een Vereniging met redelijke tussenpozen verzoeken hem mede te delen of persoonsgegevens ten aanzien van hem worden verwerkt.

Een Vereniging dient op een verzoek tot inzage binnen vier weken schriftelijk te reageren, tenzij het gewichtige belang van het (aspirant) lid meebrengt dat dit verzoek een mondelinge reactie vereist. De wetgever beschouwt een elektronische mededeling ook als een schriftelijke mededeling. Indien persoonsgegevens worden verwerkt, dient de mededeling van een Vereniging te bevatten (i) een overzicht daarvan, (ii) een omschrijving van het doel of de doeleinden van de verwerking, (iii) de categorieën van gegevens waarop de verwerking betrekking heeft, (iv) wie de ontvanger of ontvangers van de persoonsgegevens zijn en (v) de herkomst van de persoonsgegevens.

3.2.2 Recht op correctie

Betrokkenen mogen de Vereniging verzoeken om een verbetering, aanvulling, verwijdering en/of afscherming van hun persoonsgegevens of om er op andere wijze voor te zorgen dat de gegevens niet langer worden gebruikt.

Een correctieverzoek dient alleen te worden gehonoreerd, indien de gegevens (i) feitelijk onjuist zijn, (ii) onvolledig of niet ter zake dienend zijn voor het doel of de doeleinden waarvoor ze worden verwerkt of (iii) op andere wijze in strijd met een voorschrift van de Wbp of een andere wet zijn verwerkt.

De Vereniging dient op een correctieverzoek ook binnen vier weken, in beginsel schriftelijk, te reageren. In de reactie dient te worden aangegeven of aan het correctieverzoek zal worden voldaan. Daadwerkelijke uitvoering van de correctie dient hierop zo spoedig mogelijk te volgen. Indien een correctieverzoek wordt geweigerd, dan dient dit voldoende te worden gemotiveerd.

3.2.3 Recht op verzet

Betrokkenen kunnen bezwaar maken tegen de verwerking van persoonsgegevens. Verenigingsleden kunnen tegen een verwerking op de rechtvaardigingsgronden e en f als genoemd in paragraaf 0 verzet aantekenen in verband met bijzondere persoonlijke omstandigheden.

Een Vereniging dient binnen vier weken na ontvangst van het verzet te beoordelen of het verzet al dan niet terecht is. Indien het verzet terecht is, dient de verwerking onmiddellijk te worden beëindigd. Voor het in behandeling nemen van het verzet kan een bepaalde vergoeding worden gevraagd. Deze vergoeding moet worden terugbetaald als het verzet gegrond wordt verklaard.

3.3 Gevolgen

Niet-naleving van de verplichtingen op grond van de Wbp of het niet respecteren van de rechten van een betrokkene op grond van de Wbp kan diverse gevolgen met zich brengen. Een betrokkene kan zelf stappen ondernemen, indien hij/zij schade lijdt door het handelen van een Vereniging. Ook kunnen betrokkenen naar de rechter stappen om deze schade te verhalen. Het overtreden van bepaalde normen uit de Wbp is strafbaar gesteld, waardoor het Openbaar Ministerie zou kunnen besluiten tot vervolging van een Vereniging over te gaan. Het CBP heeft slechts enkele handhavingsmiddelen tot haar beschikking. Zo kan zij dwangmaatregelen zoals een last onder dwangsom, opleggen waarmee zij organisaties kan dwingen om binnen een bepaalde periode maatregelen te treffen om aan de eisen uit de Wbp te voldoen. Het CBP kan een boete opleggen van EUR 4.500,- doch voornamelijk slechts in geval van overtreding van de meldplicht (0).

De beperkte gronden en mogelijkheden om handhavend voor de toezichthouder om op te treden op basis van de huidige wetgeving staan in schril contrast tot de middelen die de toezichthouders in de EU krijgen onder de in januari van dit jaar voor gestelde EU Privacy verordening. Deze regeling met directe werking zal de Wbp te zijner tijd vervangen. Op grond hiervan zullen de toezichthouders de mogelijkheid krijgen om aan overtreders van formele en materiële normen boetes op te leggen tot 2% van de wereldwijde omzet. De verwachte inwerkingtreding van deze nieuwe regeling is 2015.

4. Bijzondere persoonsgegevens

Voor de verwerking van bijzondere persoonsgegevens geldt een (nog) strenger regime dan voor gewone persoonsgegevens, omdat de verwerking ervan een grote inbreuk kan vormen op de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene. Uitgangspunt van de Wbp is dat er in beginsel een verbod bestaat op het verwerken van bijzondere persoonsgegevens. De Wbp kent echter een aantal uitzonderingen op dit verbod.

Persoonsgegevens over iemands gezondheid

Het begrip "persoonsgegevens omtrent iemands gezondheid" is ruim en omvat alle gegevens die de geestelijke of lichamelijke gezondheid van een persoon betreffen. Dergelijke gegevens mogen slechts worden verwerkt indien door de betrokkene daartoe uitdrukkelijke toestemming wordt verleend of de verantwoordelijke tot de in de Wbp omschreven groepen behoort waarvoor een ontheffing bestaat op het verbod om gezondheidsgegevens te verwerken. Zo is het ziekenhuizen, instellingen voor maatschappelijke dienstverlening, verzekeraars, speciale scholen, reclasseringsinstellingen, de raad voor de kindbescherming, (gezins-)voogdijinstellingen, de Minister van Justitie in verband met de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen of vrijheidsbenemende straffen en bestuursorganen en uitvoeringsinstellingen die bepaalde sociale wetten uitvoeren, toegestaan om onder bepaalde in de Wbp *genoemde voorwaarden gegevens over iemands gezondheid te verwerken.*

Strafrechtelijke persoonsgegevens

Op grond van de Wbp is het verbod om strafrechtelijke persoonsgegevens te verwerken niet van toepassing indien de verwerking geschiedt door organen die krachtens de wet zijn belast met de toepassing van het strafrecht, alsmede door verantwoordelijken die deze hebben verkregen krachtens de Wet politiegegevens of de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens. Verder is het verbod niet van toepassing op de verantwoordelijke die de gegevens ten behoeve van zichzelf verwerkt, ter beoordeling van een verzoek van de betrokkene om een beslissing over hem te nemen of aan hem een prestatie te leveren, of ter bescherming van de belangen van de verantwoordelijke voor zover het gaat om strafbare feiten die zijn of op grond van feiten en omstandigheden naar verwachting zullen worden gepleegd jegens hem of jegens personen die in zijn dienst zijn. Een voorbeeld hiervan is de VOG; strafrechtelijke gegevens mogen worden gebruikt met het oog op een beslissing omtrent de betrokkene of een maatregel met betrekking tot hem.

Gelet op het voorgaande is het de Verenigingen in beginsel niet toegestaan medische en/of strafrechtelijke persoonsgegevens te verwerken. Dit zou evenwel anders kunnen zijn indien sprake is van uitdrukkelijke toestemming van de betrokkene dan wel aan de Verenigingen en de KNSA een ontheffing wordt verleend, bij wet of door het CBP.

Uitzonderingen op verwerkingsverbod bijzondere persoonsgegevens

De Wbp bevat aanvullende grondslagen op basis waarvan het verwerken van bijzondere persoonsgegevens niet valt onder de verboden zoals hiervoor beschreven. Zo is het verbod op het verwerken van bijzondere persoonsgegevens onder meer niet van toepassing voor zover dit geschiedt met uitdrukkelijke toestemming van de betrokkene of als dit noodzakelijk is met het oog op een zwaarwegend algemeen belang, passende waarborgen worden geboden ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer en dit bij wet wordt bepaald dan wel het CBP ontheffing heeft verleend.

Een ontheffing kan zijn grondslag vinden in een bijzondere wet of door een beschikking van het CBP. In dat geval dient de verwerking evenwel steeds aan twee voorwaarden te voldoen. De verwerking dient (i) noodzakelijk te zijn met het oog op een zwaarwegend belang en (ii) er dienen in het belang van de persoonlijke levenssfeer passende waarborgen te worden gecreeërd.

De uitdrukkelijke toestemming van een betrokkene kan door die betrokkene op elk moment worden ingetrokken. De KNSA is daarom van mening dat het de voorkeur geniet de verwerking van bijzondere persoonsgegevens op een meer 'solide' grondslag te baseren, zoals op een ontheffing door het CBP of bij wet. Vooralnog is echter niet in bijzondere wetgeving bepaald dat voor KNSA of een Vereniging een ontheffing bestaat op het verbod, noch zijn de KNSA en de Verenigingen in een beschikking van het CBP ontheven van het verbod op de verwerking van bijzondere persoonsgegevens. De KNSA is daarom voornemens om op korte termijn in overleg te treden met het CBP, teneinde een beslissing van het CBP te verkrijgen in de vorm van een beschikking. Gelet op de *'Overeenkomst inzake samenwerking Koninklijke Nederlandse Schietsport Associatie en de Minister van Veiligheid en Justitie'* is het voorts mogelijk dat de KNSA en/of de Verenigingen in de toekomst (wel) een bijzondere wettelijke positie krijgen op grond waarvan zij zijn ontheven van het verbod op het verwerken van bijzondere persoonsgegevens.